

PŘEDSEDNICTVO MEZINÁRODNÍ RADY SFŘ

POKRAČOVÁNÍ FORMAČNÍHO PROJEKTU

MATERIÁL NA MĚSÍC KVĚTEN 2013 – ROK 4 – č. 40

bl. Jan Pavel II.: **TEOLOGIE TĚLA, kap. 86, Vykoupení těla**

Materiál připravil formační tým CIOFS: Ewald Kreuzer, OFS, koordinátor, Lucy Almiranez, OFS, Mike a Jenny Harrington, OFS

VYKOUPENÍ TĚLA

Naplnilo se božské zaslíbení padlému lidstvu: v Ježíši byla zlomena kletba hříchu. Smrt byla zničena, Satan byl poražen a člověk byl konečně smířen s Bohem. Lidstvo bylo vykoupeno.

Skrze milost vykoupení, která byla vylita skutkem lásky, ve kterém Ježíš zemřel pro nás na kříži, jsme byli zmocněni k novému způsobu života, který se vrací zpátky k Božímu původnímu úmyslu. Bůh nás povolal (tím, že volal k našemu srdci) znovuobjevit snubní význam těla a naplnit nejhlubší smysl našich životů.

Část vnitřní síly, která nás přitahuje ke všemu co je pravdivé, dobré a krásné, je Eros (erotická vášeň), ozvěna Boha v Jeho nejvyšší dobrotě, pravdě a krásě. Je dobrá, je součástí toho, jak jsme byli stvořeni. Bůh do nás vepsal dar společenství, tajemnou skutečnost jeho obrazu, a vytvořil v nás touhu, která vede k prvotnímu vyjádření tohoto společenství, jímž je manželství. Takže eros nemá být zlomen, ale transformován, a to spojením erosu s opravdovými morálními hodnotami neboli etikou. Máme tendenci etiku (Etos) vnímat v negativních pojmech, jako pravidla, příkázání nebo zákazy, ale Jan Pavel II. nám ukazuje, že Ježíšova slova vyjadřují spíše pozitivní hodnoty, jako chránit a osvobozovat.

Je nutné průběžně znovuobjevovat, v čem spočívá erotika, snubní význam těla a opravdová důstojnost daru. To je úloha lidského ducha. Pokud duch neplní tuto roli, přitažlivost smyslů a vášeň těla mohou skončit v pouhé smyslnosti postrádající etickou hodnotu. Potom člověk, muž a žena, nezakoušejí plnost erosu, který znamená touhu lidského ducha po tom, co je pravdivé, dobré a krásné (TT 48.1).

Smyslnost deformuje a snižuje cenu erosu tím, že redukuje člověka na objekt - selhává v rozpoznání pravé důstojnosti lidské osoby, zjevené skrze tělo. Jan Pavel II. neumenšuje tvrdost Kristových slov (Mat 5:27-28). Říká, že v Kristu jsme nyní způsobilí stát se opravdovými pány našich vlastních skrytých popudů. Musíme znovuobjevit duchovní krásu lidské osoby, zjevenou skrze tělo v naší mužskosti a ženskosti. Kristus osvobodil naše lidské srdce, takže jsme nyní schopni prosit a oddělit krásu snubního významu těla od ohavností smyslnosti. To je možné skrze život podle Ducha.

Řím 8:23 - "... i my sami, kteří již máme Ducha jako příslib darů Božích, i my ve svém nitru sténáme, očekávající přijetí za syny, totiž vykoupení svého těla."

2 Kor 4:10 - "Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven."

Gal 5:17-21 - "Touhy lidské přirozenosti směřují proti Duchu Božímu, a Boží

Duch proti nim. Jde tu o naprostý protiklad, takže děláte to, co dělat nechcete. Dáte-li se však vést Božím Duchem, nejste už pod zákonem. Skutky lidské svévole jsou zřejmé: necudnost, nečistota, bezuzdnost, modlářství, čarodějství, rozbroje, hádky, žárlivost, vášeň, podlost, rozpory, rozkoly, závist, opilství, nestřídmost a podobné věci."

Řím 8:9 "Vy však nejste živi ze své síly, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá." Svatý Pavel živě popisuje vnitřní válku, kterou všichni zakoušíme, válku mezi dobrým a zlým.

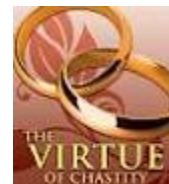
Sebeovládání / čistota

Étos čili etika se musí stát "základním stavebním kamenem" erosu. Jsme povoláni k plným a zrale přirozeným vztahům, které vznikají z přitažlivosti mužství a ženství. Sama taková přirozenost je postupným plodem rozlišování podnětů v srdci jedince (TT 48.2). Rozlišování má vztah k spontánnosti ... Ušlechtilé zalíbení je jedna věc, sexuální touha věc druhá; když je sexuální touha spojena s ušlechtilým zalíbením, liší se od touhy čistě sexuální (TT 48.4).

Sebeovládání je základní prvek čistoty srdce, který nás uschopňuje držet na uzdě naše touhy a nebýt jimi ovládnuti, přesně tak, že můžeme dát sebe stranou, když milujeme. Ježíš ve svém kázání nevyzývá člověka k návratu zpět do stavu prvotní nevinnosti, protože ta byla nenávratně ztracena, ale volá ho k tomu, aby našel - na základě trvalého a ... nezničitelného smyslu toho, co je "lidské" - živou formu "nového člověka". Tímto způsobem je vytvořeno spojení, nebo i "navázání" mezi začátkem a perspektivou vykoupení. V etosu vykoupení těla - původní etos stvoření byl uchopen nově (TT 49.4).

Abychom upřesnili, co znamená čistota srdce ... Kristus mluví o každé morální špatnosti, každém hříchu ... z toho vyplývá, že představa "čistoty" a "nečistoty" v morálním smyslu je spíše obecný pojem, ne něco konkrétního: tedy každé morální dobro je manifestací čistoty a každé morální zlo je manifestací nečistoty (TT 50.4).

Ctnost čistoty znamená, že jsme si ještě více uvědomili nezištnou krásu lidského těla, mužství a ženství. Čistota je oslavou lidského těla před Bohem. Je to sláva Boha v lidském těle, skrze které vychází najevo mužnost a ženskost (TT 57.3).

"Bylo mi řečeno, že jeden člověk se při pohledu na krásné lidské tělo cítil pužen oslavovat Stvořitele. Pohled na tělo zvětšil jeho lásku k Bohu až k slzám. Kdokoliv, kdo takové věci cítí za takových okolností, je už vyvýšen ... již před obecným zmrtvýchvstáním" (Jan Klimak, Žebřík do ráje, patnáctý stupeň).

Ježíš přišel obnovit stvoření v jeho počáteční čistotě. V horském kázání podává přesný výklad Božího plánu: „Slyšeli jste, že bylo řečeno 'Nezcizoložíš'. Ale já vám říkám: Každý, kdo se dívá na ženu se žádostivostí, už s ní zcizoložil ve svém srdci" (Mt 5,27-28). Člověk nesmí rozlučovat, co Bůh spojil. Církevní tradice se dívala na šesté přikázání jako na celkový souhrn lidské sexuality (Katechismus katol. církve, §2336).

Pravá svoboda

Když Pavel mluví o nutnosti vložit mrtvé skutky těla do pomoci Ducha, vyjadřuje přesně to, o čem Kristus hovořil v Kázání na hoře, když se dovolával lidského srdce a vyzýval ho k ovládnutí tužeb, včetně těch, které jsou vyjádřeny v mužově "pohledu" směřovaném na ženu s cílem uspokojení tělesné žádostivosti. Takové ovládnutí, neboli, jak Pavel píše, "umrtvení skutků těla Duchem", který je ze "života", který je opakem "smrti" o které mluví ve stejném kontextu. Život "podle těla" přináší totiž

plody "smrti", tj. přináší s sebou "smrt" podle Ducha. "Výraz 'smrt' proto neznamená pouze fyzickou smrt, ale také hřích, který teologie nazývala smrtelným." (TT 52.4).

Aby obraz protikladu mezi "tělem" a "ovocem Ducha" byl kompletní, musíme si ho všimnout ve všem, co je projevem života a chování podle Ducha. Pavel vidí současně projev té svobody "kterou nám vydobyl Kristus" (Gal 5:1): *Vy jste byli povoláni ke svobodě, bratří. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým. Vždyť celý zákon je shrnut v jednom slově: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!* (Gal 5:13-14).

"Vykoupení těla" vyjadřuje samo o sobě nejen finální vzkříšení jako vítězství nad smrtí. Je přítomno také ve slovech Kristových adresovaných mužům a ženám historie, když nás zve překonat smyslnost i ve vnitřních hnutích lidského srdce (TT 86.6). Vykoupení těla je základem všeho, co Jan Pavel II. učí ve své Teologii těla. To se týká nejen naděje na vzkříšení na konci věků, ale je to i síla, která v nás nyní pracuje, schopná vykonat daleko více, než si myslíme nebo představujeme. Je schopná proměnit naši zkušenost těla a sexuality.

V Ježíši Kristu a skrze Ježíše Krista přicházíme k hlubokému poznání, že naše těla a tím i my samotní jsme vykoupeni. Naše zkušenost poznání a milování Krista nám pomáhá vstoupit do původní zkušenosti a tak dospět k hlubšímu pochopení toho, kdo jsme a čím mohou být naše životy. Slova Krista, který se v Kázání na hoře dovolává "srdce", vede posluchače k takovému vnitřnímu volání. Pokud posluchač dovolí, aby v něm tato slova pracovala, může současně slyšet ve svém nejhlubším bytí jakoby ozvěnu "počátku", ... Kristova slova dosvědčují původní sílu (a také milost) tajemství stvoření, která se pro každého stává silou tajemství vykoupení (TT 46.5).

Tato milost vykoupení se nalézá ve svátostném životě církve, kde se do nás vlévá svatost těla a duše. Svátosti vytvářejí z Kristovy smrti a vzkříšení živou skutečnost v našich vlastních životech. Jan Pavel II. tvrdí, že stejně jako nás smyslnost zotročuje tím, že uvádí do zmatku naše žádosti, tak nás "život podle Ducha" osvobozuje, abychom mohli být darem pro druhé. Jako nás smyslnost oslepuje vzhledem k pravému Božímu plánu pro naše tělo, tak nám "život podle Ducha" otevírá oči pro snoubenecký význam těla (TT 101:5).

Otázky k zamyšlení:

1. Jak byste usmířili Eros a Etos vzhledem k naší sexualitě a Božímu plánu pro nás?
2. Ježíš nám řekl, že nás přišel osvobodit. Vysvětlete, jak to chápe sv. Pavel v listu Galatským (5:1).
3. Jak můžeme sjednotit eros s morálními hodnotami neboli etikou, aby nebyl zničený, ale transformovaný?
4. Jan Pavel II. říká: "Musíme znovuobjevit duchovní krásu lidské osoby, zjevenou skrze tělo v našem mužství a ženství." Jak je toto možné skrze život podle Ducha?
5. Svatý Pavel živě popisuje v listě Římanům a Galatským vnitřní válku, kterou všichni zakoušíme, válku mezi dobrem a zlem. Jakými způsoby je možné získat sebeovládání?
6. Proč je sebeovládání základní složkou čistoty srdce?
7. Diskutujte o tom, co přesně spojuje text sv. Pavla o nutnosti vložit mrtvé skutky těla do pomoci Ducha, a Kázání na hoře, kde se Kristus dovolával lidského srdce a vyzýval ho k ovládnutí tužeb,

včetně těch, které jsou vyjádřené v mužově "pohledu" směřovaném na ženu s cílem uspokojení tělesné žádostivosti. (Odkazy do Písma: *Mt 5,27-28, Řím 8. kap. aj. podle textu*)

8. Diskutujte, jakým způsobem se projevuje milost vykoupení ve svátostném životě církve.

Literatura:

(TT) - Teologie těla - Jan Pavel II., Katechismus katolické církve